

Notat 2008–17

Større fødebinger til purker – økonomisk utslag

Ola Wågbo

Tittel	Større fødebinger til purker – økonomisk utslag
Forfatter	Ola Wågbø
Prosjekt	Diverse betalte småoppdrag (A810)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2008
Antall sider	17
ISBN	978-82-7077-725-9
ISSN	0805-9691
Emneord:	fiksering, svin

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjett-nemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

I forbindelse med revisjon av holdforskriften for svin, vurderte Mattilsynet å innskrenke adgangen til å fikse ungpurker og purker før og etter grising. Dette var i tråd med føringer i stortingsmelding nr. 12 (2002–2003). Mattilsynet ga NILF i oppdrag å vurdere de økonomiske konsekvensene for smågrisprodusentene av en forskriftsendring.

Dette notatet representerer offentliggjøring av arbeidet som ble utført og oversendt Mattilsynet sist vinter.

Arbeidet er utført av Ola Wågbø ved NILF. Som det framgår av innledningen har han fått gode innspill fra flere kompetente miljøer, ikke minst fra Norsvin. Lars Johan Rustad har vært fagfellestøtte. Anne Bente Ellevold har klargjort notatet for trykking.

Oslo, september 2008
Ivar Pettersen

Innhold

1 INNLEDNING.....	1
2 GRUNNLAG FOR Å VURDERE ØKTE KOSTNADER VED STØRRE BINGER VED FØDING	3
3 KOSTNADER VED ØKET BINGEAREAL SOM FØLGE AV LØSDRIFT VED FØDING	5
4 SMÅGRISTAP	9
5 ARBEIDSFORBRUK	11
6 SAMMENDRAG.....	13
VEDLEGG	15

1 Innledning

Etter forespørsel fra Mattilsynet vurderte NILF vinteren 2007/2008 hvilke kostnader svineholdere vil kunne få som følge av behovet for øket bingeareal ved føding ved et eventuelt påbud om løsdrift i stedet for fiksering.

Vurderingen er basert på oppgaver som er innhentet, samtaler med Nortura, Inovasjon Norge, Norsvin, Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), Fylkeslandbruksselskaper, Fatland, foruten rådgivere for bygningsfirmaer og veiledningstjenesten for jordbruket og Statistisk sentralbyrå.

Ved kontakt med de forskjellige institusjonene med spørsmål om aktuelle data og for drøfting av de økonomiske følgene av et påbud, har en i stor grad blitt henvist til Norsvin da det ble opplyst at det regnes med at de har de største kunnskapene og representerer kapasiteten på området. Som det vil framgå, er det derfor Norsvin som særlig har gitt de konkrete oppgavene som det er bygget på.

2 Grunnlag for å vurdere økte kostnader ved større binger ved føding

I følge målsetningen i St.meld. nr. 12 (2002–2003) punkt 9.6.3.2, skal alle griser inkludert purker under fødsel holdes i løsdrift innen 10 år. Fødebinger for løsgående purker under fødsel vil betinge et større areal enn arealet som kreves ved fiksering.

I følge forskriftene var det regnet med et bingearreal på $4,5 \text{ m}^2$ fram til 2003 som fra da av ble øket til $6,0 \text{ m}^2$.

Da påbudet om løsdrift kom fra 2000 medførte dette store påkostninger for svineholderne. De fleste utvidet da samtidig bingeplassen ved føding slik at mye av endringen allerede er gjort.

I følge oppgaver fra Norsvin ble det fra 2000 bygget binger på $(2 \times 3) \text{ m}^2 = 6 \text{ m}^2$ og med muligheter for fiksering som fortsatt var tillatt. Dette arealet tilsvarer forskriften som kom fra 2003 og som gjelder for fødebinger ved løsdrift.

Siden 2003 er arealet ved nybygging øket ytterligere. Etter anbefalinger fra næringen blir det nå regnet med et areal på $(2,1\text{--}2,4) \times 3,2 \text{ m}^2 = 6,72\text{--}7,68 \text{ m}^2$. Det er også regnet med høyere areal for fødebinger, for eksempel $(2,4 \times 3,4) \text{ m}^2 = 8,16 \text{ m}^2$ og også enda større arealer.

De angitte bingestørrelsene samsvarer også med resultatene fra forskning i fra den tiden da løsdrift var den vanlige driftsformen, dvs. før fiksering kom inn i bildet i slutten av 1960-årene og først på 1970-tallet og utover. De tidligere undersøkelsene viser at de mer romslige bingestørrelsene er de mest gunstige for å ivareta både purka og smågrise-ne sitt behov. Dette blir også bekreftet av forskere ved UMB som refererer til undersøkelser fra Australia, Sveits og Nederland. Disse viser bingestørrelser som samsvarer med de norske anbefalingene.

I følge oppgaver fra Nortura og Norsvin blir det ved nybygging nå bare bygget fødebinger som er større enn kravet. Det er ingen som lenger bygger så små binger som forskriften på 6 m^2 tilsier. Det framgår at anbefalt arealbehovet til fødebinger viser en del variasjoner fra $6,7 \text{ m}^2$ til ca 8 m^2 . Det mest vanlige ved nybygging er nå ca 8 m^2 .

Som nevnt øket de fleste arealet til fødebinger i forbindelse med pålegget om løsdrift fra 2000. Da dette samsvarer med gjeldende forskrift vil disse ikke ha et direkte krav om å øke arealet ytterligere. Anbefalingene fra næringen og vanlig praksis ved nybygging er at fødebinger bygges ca. 2 m^2 (varierende fra $0,7\text{--} \text{ca. } 2,0 \text{ m}^2$) større enn kravet i forskriften.

Det er i tillegg en gruppe som ikke øket arealet til fødebinger til 6 m^2 i 2000. I følge oppgaver fra Norsvin var det da noen som valgte fødebinger på $(1,8 \times 2,8) \text{ m}^2 = 5,04 \text{ m}^2$. Det er også noen som ikke øket bingeararealet da den tidligere forskriften på $4,5 \text{ m}^2$ fortsatt var gjeldende fram til 2003 og fortsatt var tillatt. Disse fikk en overgangstid på 10 år slik at det nye arealkravet måtte være tilfredsstillt innen 2013.

Av redegjørelsen foran framgår at det særlig vil være den gruppen som ikke øket arealet til fødebinger i 2000, tilsvarende den kommende forskriften på 6 m^2 fra 2003 som vil kunne få betydelige kostnader ved et påbud om løsdrift i stedet for fiksering ved føding.

Det foreligger ikke statistiske oppgaver over hvor stor andel av svineholderne som vil bli berørt av et eventuelt påbud om løsdrift ved føding. Av de oppgavene en har innhentet fra de forskjellige nevnte kildene, regnes det med at ca. 30–40 prosent av svineholderne må bygge på. I tillegg må det regnes med at de fleste som utvidet fødebingene

til 6 m² ved påbudet om løsdrift fra 2000 og som bygget fram til 2003, må utvide bingene hvis de skal få gode og funksjonelle binger i samsvar med anbefalingene på 6,7 til 7,8 m². Det vil bare være de som har bygget nytt eller utvidet etter 2003 og som har bygget i samsvar med anbefalingene, som ikke vil bli berørt av et påbud om øket bingearreal og løsdrift ved føding.

Strukturutviklingen i svineholdet som det er laget sammenstillinger for i vedlegget, tyder på at det i hovedsak skjer utvidinger til større besetninger med over 50 purker, eller at driften avvikles. Det er bare for bedrifter med over 50 purker det har vært økning siden 1999. For alle besetningsstørrelser mindre enn dette har det vært en sterk og sammenhengende nedgang i de senere årene.

Det har vært en sterk økning i gjennomsnittsstørrelsen blant jordbruksbedriftene med over 50 purker. Siden 1999 er økningen på 32 purker til 116 purker i gjennomsnitt, i følge foreløpige oppgaver for 2007. Dette kan tyde på at en stor del av nybygging og utviding nå kan ligge nær konsesjonsgrensen på 140 purker med oppdrett.

3 Kostnader ved øket bingearreal som følge av løsdrift ved føding

Byggekostnadene ved nybygg viser variasjoner fra 4 000 til 6 000 kr per m² og i gjennomsnitt ca. 5 000 kr per m². Det kan være betydelige distriktstvis variasjoner og også variasjoner fra bygg til bygg etter egeninnsats og dyktighet. I oppgaven fra Norsvin er det regnet med 6 500 kr per m². I denne forbindelse er det sagt at fødebingene vil være den dyreste delen av bygget.

Ved nybygg og bygging etter gjeldende forskrift fra 2003 med fødebinge på 6 m², vil byggearealet og byggekostnad bli det samme både ved løsdrift og fiksering hvis en tenker seg at fiksering fortsatt er tillatt. Ved denne sammenligningen er det tatt utgangspunkt i en nedslitt bygning slik at bare nybygging er aktuelt uansett løsdrift eller fiksering.

Hvis en regner med en økning av bingeararealet med ca. 1 til 2 m², til ca. 7 til ca. 8 m² i samsvar med anbefalingene for løsdrift, vil merkostnadene ved løsdrift bli ca. 5 000 kr til ca. 10 000 kr høyere per bing. En har da holdt seg til de angitte gjennomsnittsprisene og sammenholdt med bygging etter gjeldende forskrift og fortsatt fiksering. Den øvre konsesjonsgrense for antall purker uten medregnet oppdrett er 105 purker per bedrift. Utviklingen i besetningsstørrelsene viser at nybyggingen trolig har nådd dette nivå.

I følge Norsvin kan en fødebinge nyttes til 7,1 fødsler per år og det regnes i gjennomsnitt med 2,2 fødsler per purke i året. En fødebinge kan således nyttes til 3,2 purker per år. I et nybygg bygget etter konsesjonsgrensen, vil det etter dette være behov for 33 fødebinge. Merkostnaden for nybygg ved bygging for løsdrift etter anbefalt bingestørrelse blir da fra kr 165 000 til kr 330 000 sammenholdt med bygging ved gjeldende forskrift og fiksering.

For de som utvidet fødebingene til 6 m² fra 2000 i forbindelse med påbudet om løsdrift fra da av, vil ikke ha krav om å utvide bingeararealet etter forskriften på 6 m² fra 2003. Etter anbefalingene fra næringen blir imidlertid disse bingene noe små slik at det kan være aktuelt å utvide bingeararealet med ca. 1–2 m² til anbefalt størrelse. Velger de å utvide fødebingene på nytt, medfører det større påkostninger. Noen må en også kunne regne med vil ha muligheter for å øke bingeararealet ved tilpasninger uten større påkostninger. For øvrig vil de ha valget mellom å ha noe små binger tilsvarende forskriften og trolig regne med et høyere smågristap eller ta belastningen med kostnadene som følge av et øket bingearreal.

De største kostnadene ved et påbud om løsdrift ved føding og øket bingestørrelse, må en regne med at de vil få som har bygget binger med mindre areal enn etter forskriften fra 2003. Dette vil da særlig gjelde de som ikke øket arealet for fødebingene ved påbudet om løsdrift fra 2000, eller øket arealet for lite siden forskriften på 4,5 m² var gjeldende fram til 2003. For denne gruppen er det grunn til å regne med alle grader av bygningspåkostnader etter situasjonen på de enkelte bedriftene, slik at det vil være vanskelig å angi bestemte tall for størrelsen på påkostningene.

Fra Norsvin har en fått et regneeksempel hvor det er regnet med en totalrenovering i forbindelse med en økning av bingeararealet som følge av et påbud om løsdrift sammenholdt med fiksering. Forutsetningene for tallene og beregningen skal ha vært drøftet og godkjent av bygningsbransjen. Det beregningseksemplet Norsvin har laget er derfor tatt med for å vise hva kostnadene ved et påbud om løsdrift kan bli med de

gitte forutsetningene. En har ikke gått inn på (eller hatt forutsetninger til å gå inn på) noen ny vurdering av tallene.

Det er der tatt utgangspunkt i et bingearreal på $(1,8 \times 2,8) \text{ m}^2 = 5,04 \text{ m}^2$ ved fiksering og en økning til $(2,4 \times 3,0) \text{ m}^2 = 7,2 \text{ m}^2$ for løsdrift som ligger i intervallet etter anbefalingene og er således høyere enn forskriften på 6 m^2 . Eksemplet gir en økning av bingeararealet ved løsdrift på $2,16 \text{ m}^2$ sammenlignet med arealet det er regnet med ved fiksering. I tillegg er det regnet med en økning av gangarealet som følger med en økning av bingeararealet vil utgjøre $0,64 \text{ m}^2$.

I beregningen er det forutsatt kr 6 500 per m^2 for arealøkningen. I tillegg er det regnet med en renovering av den eksisterende delen av huset som tilsvarer kr 3 250 per m^2 for den resterende delen av fødebingen som ikke er fornyet, slik at en samlet kommer opp i en øket kostnad per fødebinge på kr 33 520 eller kr 4 656 i gjennomsnitt per m^2 for fødebingene. Under forutsetning av 3,2 purker per bingebli blir kostnadene per purke kr 10 475. I tillegg regnes det med et produksjonstap på 4 000 kr per purke ved ombygging.

For en besetning med 130 purker vil kostnadene ved en ombygging bli:

$$\text{kr } 10\,475 \times 130 = \text{kr } 1\,361\,750$$

En vet ikke hvor stor andel av bedriftene med svinehold som er i en slik situasjon at de vil få disse kostnadene. Av eksemplet framgår at det er regnet med en klart sterkere økning av bingeararealet enn det forskriften på 6 m^2 tilsier. For en del av disse bedriftene må en derfor regne med at det kan være muligheter for tilpasning slik at en ikke får så store påkostninger som eksemplet viser.

På den annen side må det regnes med at også de som har utvidet bingene til 6 m^2 i perioden 2000–2003 vil få økte påkostninger hvis de øker bingene tilsvarende anbefalingene på $7\text{--}8 \text{ m}^2$, men disse vil ikke ha behov for så sterk økning av bingeararealet som det er regnet med i eksemplet fra Norsvin. Kostnadene for disse blir derfor vesentlig mindre.

I eksemplet fra Norsvin er det tatt utgangspunkt i et bingearreal på ca 5 m^2 , mens det i følge forskriften er regnet med et areal på $4,5 \text{ m}^2$ fram til 2003. Det regnes med at de fleste hadde fiksering fram til 2000. Således vil det være grunn til å regne med at en del vil ha behov for en enda sterkere økning av bingeararealet og dermed påkostninger ved et påbud om løsdrift enn det er regnet med i eksemplet. En vet ikke hvor mange bedrifter dette gjelder. Antall bedrifter med avlssvin er imidlertid sterkt redusert i de senere årene. I perioden 1999–2006 har nedgangen vært 48 prosent. Samtidig har bedriftsstørrelsen øket betydelig og det er regnet med større bingestørrelse ved bygging i de senere årene.

Det må regnes med at for en del av de som vil komme inn under kravet om større bingestørrelse bare vil være nybygging eller avvikling som vil være aktuelt i løpet av en 10-årsperiode, slik at det vil være merkostnaden ved nybygg som vil gjelde ved en sammenligning.

Den økonomiske virkningen av et påbud om større bingearreal vil trolig bli størst for de svineholderne som har bygget med fiksering nærmest opp til 2003 da forskriften på $4,5 \text{ m}^2$ var gjeldende; disse har forholdsvis nye bygninger. De vil kunne få økte kostnader både som følge av utviding av driftsbygningen og ved renovering av den bestående bygningen. Kostnadene ved nybygg varierer som nevnt fra kr 4 000 opp til kr 6 500 per m^2 . For renovering har Norsvin regnet med en kostnad opp til kr 3 250 per m^2 for den resterende delen av fødebingene.

Som eksemplet foran viser, vil disse bedriftene kunne få store ekstra påkostninger som kan komme i tillegg til kostnader for bygninger som ennå ikke er nedbetalt. Fra næringen er det nevnt ønske om en forlenget frist for overganger fra fiksering til løsdrift

fra 10 til 15 år. Til sammenligning er fristen i storfeholdet satt til 2024. Tilbakemeldinger fra et seminar som Helsetjenesten for svin (HT-svin) holdt på førjulsvinteren 2007 hvor løsdrift kontra fiksering ble diskutert, viser ønske om å utsette forandringer til det blir mer tilgang på ny forskning rundt temaet.

Med det tempoet strukturutviklingen har hatt de senere årene, kan en ikke se bort i fra at en såpass kort frist for forbud mot fiksering som 10 år, vil føre til en akselerering av den sterke nedgangen en allerede har hatt, og en enda sterkere konsentrasjon av produksjonen om de største jordbruksbedriftene og til noen få områder.

4 Smågristap

I gjennomsnitt viser undersøkelser et smågristap på 14–15 prosent for de senere årene. De to viktigste årsakene til smågristap er at purka legger seg på smågrisen og at de sultet i hjel. De fleste sammenligninger viser jevnt over større smågristap ved løsdrift i fødebinger sammenlignet med fiksering. Det er imidlertid undersøkelser som viser gode resultater også ved løsdrift og liten forskjell sammenlignet med fiksering.

I rapporten «Prosjekt smågristap» utarbeidet ved Norsvin og Universitetet for miljø- og biovitenskap, er det gjengitt resultater som viser sammenligninger av smågristap ved løsdrift og fiksering. Flere av disse utenlandske undersøkelsene som ble utført for en del år tilbake, viser en betydelig effekt av fiksering, mens et par viser liten forskjell. Også nyere undersøkelser viser et lavere smågristap ved fiksering.

Fra danske undersøkelser, Dansk svineproduksjon (Rullende avprøving), er det regnet med en vesentlig forskjell og et mye større smågristap ved løsdrift sammenlignet med fiksering. Det skal her imidlertid nevnes at de danske løsdriftsbingene er små sammenlignet med de bingene det regnes med i norske anbefalinger.

I et forsøk som er gjengitt i den nevnte rapporten fra Norsvin er det i gjennomsnitt regnet med 12 prosent smågristap for besetninger med fiksering og 15 prosent tap for besetninger med løsdrift. Antall avvente griser i de to gruppene er henholdsvis 10,7 og 10,0 stk. Hvis en forutsetter at disse resultatene gir uttrykk for den gjennomsnittlige forskjellen mellom besetninger med fiksering og løsdrift, en smågrispris på 600–700 kr og 7,1 føding per bing per år (oppgaver fra Norsvin), vil forskjellen i antall avvendte grisunger utgjøre kr 3 230 per fødebenge per år. For besetninger på konsesjonsgrensen med 33 fødebinger vil forskjellen utgjøre kr 107 000.

Etter oppgaver fra Norsvin har en regnet med et marginaltap på 900–1 100 kr per gris avhengig av prissvingningen gjennom året ved foring fram til slakt. Dette gir et mertap på kr 4 970 per fødebenge ($0,7 \text{ gris/binge} * 7,1 \text{ fødsler} * 1000 \text{ kr/gris}$) og kr 164 000 per jordbruksbedrift for en konsesjonsbesetning.

5 Arbeidsforbruk

Noen har oppnådd gode resultater med lavt smågristap ved fødebinger med løsdrift, men generelt regnes det med et betydelig større arbeidsforbruk og mer tilsyn av bonden for å holde tapet på samme nivå som ved fiksering. En kjenner ikke til statistiske undersøkelser over arbeidsforbruket ved løsdrift sammenholdt med fiksering, så en har bare skjønnsmessige vurderinger og anslag å forholde seg til. Det må regnes med variasjoner fra besetning til besetning hvor bingestørrelse, inventar og driftssystem mv. spiller inn. Fra Norsvin har en fått antydning et anslagsvis merarbeid på 30–40 prosent for de dagene purkene er i fødebingen (første uka) sammenlignet med arbeidet ved fiksering. Da grunnlaget er såpass usikkert er det ikke beregnet merkostnad for høyere arbeidsforbruk ved løsdrift i dette notatet.

6 Sammendrag

Drøftingen av den økonomiske virkningen av et påbud om fødebinge med løsdrift, har vist at det særlig vil være tre kostnadsøkende faktorer som vil gjøre seg gjeldende. For det første har en kostnadsøkningen som følger av øket bingestørrelse og eventuelt renovering av den øvrige delen av fjøset. I tillegg kommer virkningen av et jevnt over større smågristap og et høyere arbeidsforbruk ved løsdrift. Dette forklarer hvorfor en del ønsker å beholde muligheten til å fikse purkene omkring fødsel.

Forholdet med løsdrift og fiksering viser at utviklingen har gått i ring. Opprinnelig var det løsdrift som gjaldt, men fra slutten av 1960-tallet og utover 1970-årene, begynte svineholderne etter hvert å gå over til former for fiksering. Senere og helt fram mot 2000, bygget nær alle med driftsopplegg basert på fiksering. Etter 2000 har utviklingen begynt å gå den motsatte veien igjen, til det eventuelt vil komme et forbud mot fiksering.

De oppgavene som er mottatt kan tyde på at av øvrige land er det muligens bare Sveits og Sverige som kan ha noen restriksjoner mot fiksering. Det ser imidlertid ikke ut for å være noen land hvor løsdrift ved fødsel er påbudt.

Siden 2003 er det i forskriften regnet med et areal for fødebingene på 6 m², mens det tidligere ble regnet med 4,5 m². Siden 2003 er det i anbefalingene fra næringen regnet med ca. 7–8 m² fødebinge. Det er dette arealet som har vært lagt til grunn ved nybygging og utviding siden 2003, dvs. et høyere areal enn forskriften.

Ved påbudet om løsdrift fra 2000 var det også et flertall som utvidet fødebingene til 6 m², dvs. tilsvarende forskrifter fra 2003.

En har ikke oppgaver over hvor stor andel av svinebesetningene som har bygget i samsvar med anbefalingene etter 2003 og etter forskriften fra 2003 siden 2000. Etter de anslagene som er gitt fra næringen regnes det med at de utgjør de fleste besetningene eller ca 60–70 prosent og at 30–40 prosent må bygge på ved et påbud. Dessuten må de som innredet binger på 6 m² i perioden 2000–2003 utvide hvis de skal opp i anbefalt størrelse på 7–8 m². Således vil det bare være de som har bygget etter 2003 som har bygget i samsvar med anbefalt bingestørrelse.

I byggekostnadene er det regnet med en variasjon fra kr 4 000 opp mot kr 6 500 per m². En utviding av bingearialet med ca 2 m² for eksempel fra 6–8 m², vil således tilsvare en kostnadsøkning på kr 8 000–kr 13 000 per bing. Det regnes med betydelige variasjoner i kostnadene mellom distrikter og de forskjellige byggene. Her kommer det i betraktning hvor mye den enkelte trenger å utvide med utgangspunkt i en fiksert bingestørrelse med løsdrift.

Ved renovering av et bestående fjøs vil en kunne få store variasjoner da noen vil ha muligheter for økning av bingearialet med mindre tilpasninger, mens det for andre vil kunne bli betydelig påkostninger. Norsvin regner med en variasjon i kostnadene ved renovering med opp til kr 3 250 per m² for den bestående delen av bingene som vil komme i tillegg til kostnadene ved utvidingen.

Det gjennomgående større smågristapet ved løsdrift har en etter oppgaver fra Norsvin beregnet til kr 3 230 per fødebinge for smågriser og kr 4 970 per fødebinge for griser til slakt.

Arbeidsforbruket ved løsdrift er av Norsvin anslått å være 30–40 prosent høyere enn ved fiksering for den tiden purkene er i fødebingene.

Vedlegg

Strukturutviklingen i svineholdet

Da strukturutviklingen kan være av interesse for å vurdere hvordan byggeaktiviteten og dermed kostnadsutviklingen i svineholdet skjer, har en på grunnlag av oppgaver fra SSBs tellinger stilt sammen noen tabeller som belyser dette forholdet.

Tabell V1 viser utvikling for antall bedrifter med avlspurker etter størrelse.

Tabell V1 Utvikling for antall bedrifter med avlspurker etter størrelse

	I alt	1–9	10–19	20–29	30–39	> 50
1979	8 914	5 888	1 874	750	334	68
1989	5 229	2 204	1 426	878	530	191
1999	3 676	1 123	779	599	678	497
2000	2 956	851	534	422	645	504
2003	2 434	579	387	336	518	614
2006	1 927	350	289	235	386	667
2007*	1 740	307	226	223	351	633

Kilde: SSB

Det totale antallet er redusert med 48 prosent fra 1999 til 2006. Siden 1999 er det bare for størrelsesgrupper med over 50 purker per bedrift det har vært økning. Også for gruppen med 30–49 purker per bedrift var det en betydelig økning fram til 1999, mens det siden har vært en markert nedgang i likhet med for de mindre besetningene.

Tabell V2 viser utviklingen for antall purker etter besetningsstørrelse.

Tabell V2 Antall purker etter besetningsstørrelse

	I alt	1–9	10–19	20–29	30–39	> 50
1979	81 951	22 162	25 572	17 590	11 693	4 934
1989	84 233	9 858	19 473	20 862	18 940	15 100
1999	97 495	4 765	10 914	14 504	25 906	41 407
2000	88 456	3 486	7 595	10 099	24 967	42 309
2003	94 731	2 368	5 546	8 151	20 329	58 337
2006	99 744	1 421	4 201	5 720	15 015	73 377
2007*	96 987	1 206	3 281	5 374	13 878	73 247

Kilde: SSB

Antall purker totalt har etter tabell 2 økt med 2,3 prosent fra 1990 til 2006. Økningen har vært på 77,2 prosent for størrelsesgruppen >50 purker per bedrift, mens det har vært en sterk nedgang for alle de øvrige størrelsesgruppene.

I tabell V3 har en laget en sammenstilling for utviklingen i gjennomsnittlig besetningsstørrelse totalt og gjennomsnittlig besetningsstørrelse i størrelsesgruppen med over 50 purker per jordbruksbedrift.

Tabell V3 Besetningsstørrelse

	Gjennomsnitt	Besetninger > 50 purker
1979	9,2	72,6
1989	16,1	79,1
1999	26,5	83,3
2000	29,9	83,9
2003	38,9	95,0
2006	51,8	110,0
2007*	55,7	115,7

Kilde: SSB

Det framgår at besetningsstørrelsene viser en sammenhengende og sterk økning. Gjennomsnittlig besetningsstørrelse er øket fra 26,5 purker per bedrift for 1999 til 55,7 purker for 2007, dvs. mer enn en fordobling. For størrelsesgruppen med over 50 purker per besetning er gjennomsnittlig besetningsstørrelse øket fra 84 purker til 116 purker fra 1999 til 2007, dvs. en økning på 38 prosent. Til sammenligning er øvre konsesjonsgrense 140 purker med påsett.

Av tabell V4 framgår fylkestall for antall jordbruksbedrifter med purker og antall purker.

Tabell V4 Fylkesvis fordeling av antall bedrifter med purker og fordeling av antall purker for 1999 og 2006

	Bedrifter med purker				Antall purker			
	1999		2006		1999		2006	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Østfold	273	7,4	134	7,0	7 697	7,9	7 623	7,6
Akershus	205	5,6	106	5,5	5 109	5,2	4 473	4,5
Hedmark	334	9,1	184	9,5	10 968	11,2	11 147	11,2
Oppland	408	11,1	169	8,8	9 797	10,0	8 992	9,0
Buskerud	73	2,0	43	2,2	2 376	2,4	2 977	3,0
Vestfold	196	5,3	107	5,6	7 189	7,4	6 396	6,4
Telemark	82	2,2	39	2,0	1 942	2,0	2 346	2,4
Aust-Agder	35	1,0	14	0,7	605	0,6	436	0,4
Vest-Agder	46	1,3	25	1,3	1 357	1,4	1 301	1,3
Rogaland	705	19,2	408	21,2	20 201	20,7	25 619	25,7
Hordaland	158	4,3	63	3,3	1 999	2,1	1 882	1,9
Sogn og Fjordane	115	3,1	62	3,2	1 719	1,8	1 597	1,6
Møre og Romsdal	117	3,2	62	3,2	2 128	2,2	1 851	1,9
Sør-Trøndelag	171	4,7	78	4,0	3 958	4,1	2 758	2,8
Nord-Trøndelag	521	14,2	294	15,3	15 466	15,9	15 199	15,2
Nordland	157	4,3	97	5,0	3 339	3,4	3 998	4,0
Troms	59	1,6	30	1,6	1 337	1,4	886	0,9
Finnmark	21	0,6	12	0,6	314	0,3	263	0,3
Landet	3 676	100,0	1 927	100,0	97 501	100,0	99 744	100,0

Kilde: SSB

Antall bedrifter med purker viser en sterk nedgang over hele landet.

Den prosentvise fordelingen av andelene viser imidlertid jevnt over forholdsvis små endringer. Andelen viser noe økning i enkelte fylker for eksempel Rogaland og Nord-Trøndelag, men det er også fylker med en nedadgående utvikling for eksempel Oppland. Den økende besetningsstørrelsen har gitt seg utslag i en klart økt andelen av purkene i Rogaland fra 20,7 prosent i 1999 til 25,7 prosent for 2006. I landet for øvrig viser utviklingen forholdsvis små endringer eller noe nedgang.